

सत्यमेव जयते

भारत का राजपत्र

The Gazette of India

भारताचे राजपत्र

असाधारण

EXTRAORDINARY

असाधारण

भाग 12 अनुभाग 1

Part XII Section 1

भाग बारा अनुभाग 1

प्राधिकार से प्रकाशित

PUBLISHED BY AUTHORITY

प्राधिकाराद्वारे प्रकाशित

सं. 1] नई दिल्ली, 23 जनवरी 2003/3 माघ (शके) 1924 [खण्ड 12

No. 1] NEW DELHI, 23RD JANUARY 2003/3 MAGHA (SAKA) 1924 [Vol. 12

अंक १] नवी दिल्ली, २३ जानेवारी २००३/३ माघ (शके) १९२४ [खंड १२

स्वतंत्र संकलन म्हणून फाईल करण्यासाठी या भागाला वेगळे पृष्ठ क्रमांक दिले आहेत.

विधि और न्याय मंत्रालय

(विधायी विभाग)

नई दिल्ली, दिनांक 23 जनवरी 2003/3 माघ (शके) 1924

(1) दि टॅक्सेशन लॉज (एक्स्टेन्शन टू जम्म अॅण्ड कश्मीर) अॅक्ट, 1954, (2) दि स्पाइसेस, अॅक्ट, 1986, (3) दि कमिशन ऑफ सती (प्रिव्हेन्शन) अॅक्ट, 1987, (4) दि जेजेस (प्रोटेक्शन) अॅक्ट, 1985, (5) दि इलेक्शन कमिशन (कंडिशन्स ऑफ इलेक्शन कमिशनर्स अॅण्ड ट्रॅन्स्वॅक्शन ऑफ विझनेस) अॅक्ट, 1991, (6) दि आर्मड फोर्सेस (जम्म अॅण्ड कश्मीर) स्पेशल पॉवर अॅक्ट, 1990, (7) दि अंग्रिकलचरल अॅण्ड प्रोसेस फूड प्रॉडक्ट्स एक्सपोर्ट सेस अॅक्ट, 1985, (8) दि ओपिअम अॅण्ड रेहेन्य लॉज (एक्स्टेन्शन ऑफ अॅप्लिकेशन) अॅक्ट, 1950, (9) दि रेहेन्य रिकवरी अॅक्ट, 1890, (10) दि नॅशनल कमिशन फॉर बैंकवर्ड क्लासेस अॅक्ट, 1993, (11) दि रिसचै अॅन्ड डेब्हलपमेंट सेस अॅक्ट, 1986, (12) दि नॅशनल कमिशन फॉर माइनरिटज अॅक्ट, 1992, (13) दि लॉटरिज (रेयुलेशन) अॅक्ट, 1998, (14) दि अंग्रिकलचरल प्रोड्यूस सेस अॅक्ट, 1940, (15) दि बेनामी ट्रॅन्सेक्शन्स (प्रोहिविशन) अॅक्ट, 1988, (16) दि पेमेंट ऑफ वेजेस अॅक्ट, 1936; के मराठी अनुवाद राष्ट्रपति के प्राधिकार से प्रकाशित किये जाते हैं और ये प्राधिकृत पाठ (केंद्रिय विधि) अधिनियम, 1973 (1973 का 50) की धारा 2 के खण्ड (क) के अधीन उनके मराठी प्राधिकृत पाठ समझे जाएंगे।

MINISTRY OF LAW AND JUSTICE
(LEGISLATIVE DEPARTMENT)

New Delhi, dated 23rd January 2003/ ३ Magha (Saka) 1924

The Translations in Marathi of the (1) The Taxation Laws (Extension to Jammu and Kashmir) Act, 1954, (2) The Spices Cess Act, 1986, (3) The Commission of Sati (Prevention) Act, 1987, (4) The Judges (Protection) Act, 1985, (5) The Election Commission (Conditions of Service of Election Commissioners and Transaction of Business) Act, 1991, (6) The Armed Forces (Jammu and Kashmir) Special Powers Act, 1990, (7) The Agricultural and Processed Foods Products Export Cess Act, 1985, (8) The Opium and Revenue Laws (Extension of Application) Act, 1950, (9) The Revenue Recovery Act, 1890, (10) The National Commission for Backward Classes Act, 1993, (11) The Research and Development Cess Act, 1986, (12) The National Commission for Minorities Act, 1992, (13) The Lotteries (Regulation) Act, 1998, (14) The Agricultural Produce Cess Act, 1940, (15) The Benami Transactions (Prohibition) Act, 1988, (16) The Payment of Wages Act, 1936 are hereby published under the authority of the President and shall be deemed to be the authoritative texts thereof in Marathi under clause (a) of section 2 of the Authoritative Texts (Central Laws) Act, 1973 (50 of 1973).

विधि व न्याय मंत्रालय

(विधायी विभाग)

नवी दिल्ली, दिनांक २३ जानेवारी २००३/३ माह (शके) १९२४

पुढील अधिनियमांचे म्हणजे (१) दि टॅक्सेशन लॉज (एक्सटेन्शन टू जम्मू औंड काश्मीर) अॅक्ट, १९५४, (२) दि स्पाइसेस अॅक्ट, १९८६, (३) दि कमिशन ऑफ सती (प्रिव्हेन्शन) अॅक्ट, १९८७, (४) दि जजेस (प्रोटेक्शन) अॅक्ट, १९८५, (५) दि इलेक्शन कमिशन (कडिशन ऑफ इलेक्शन कमिशनस औंड ट्रॅन्कशन ऑफ बिझनेस) अॅक्ट, १९९१, (६) दि आर्म्ड फोर्सेस (जम्मू औंड काश्मीर) स्पेशल पॉवर अॅक्ट, १९९०, (७) दि अँग्रिकल्चरल औंड प्रोसेस फूड प्रॉडक्ट्स एक्सपोर्ट सैस अॅक्ट, १९८५, (८) दि ओपिअम औंड रेवेन्यू लॉज (एक्सटेन्शन ऑफ ऑपिकेशन) अॅक्ट, १९५०, (९) दि रेवेन्यू रिकवरी अॅक्ट, १८९०, (१०) दि नॅशनल कमिशन फॉर बैंकवर्ड क्लासेस अॅक्ट, १९९३, (११) दि रिसर्च औंड डेव्हलपमेंट सेस अॅक्ट, १९८६, (१२) दि नॅशनल कमिशन फॉर माइनरिटज अॅक्ट, १९९२, (१३) दि लॉटरीज (रेग्युलेशन) अॅक्ट, १९९८, (१४) दि अँग्रिकल्चरल प्रॉडक्ट्स सैस अॅक्ट, १९४०, (१५) दि बेनामी ट्रॅन्कशनस (प्रोहिबिशन) अॅक्ट, १९८८, (१६) दि पेमेंट ऑफ बेजेस अॅक्ट, १९३६; वा अधिनियमांचे मराठी अनुवाद यादारे, राष्ट्रपतीच्या प्राधिकाराने प्रसिद्ध करण्यात येत असून प्राधिकृत पाठ (केंद्रीय विधी) अधिनियम, १९७३ (१९७३ चा अधिनियम क्रमांक ५०) याच्या कलम २, खंड (क) औंवये हे अनुवाद तथा अधिनियमांचे प्राधिकृत पाठ आहेत असे समजले जाईल.

निर्देशसूची
INDEX

अ. क्र. Sr. No.	अधिनियमाचे नाव Name of the Act	पाठ क्रमांक Page No.
१	कराधान विधि (जम्मू व काश्मीरवर विस्तारण) अधिनियम, १९५४ .. 1 The Taxation Laws (Extension to Jammu and Kashmir) Act, 1954 ..	४
२	मसाला पदार्थ उपकर अधिनियम, १९८६ .. 2 The Spices Cess Act, 1986 ..	९
३	सती (प्रतिबंध) अधिनियम, १९८७ .. 3 The Commission of Sati (Prevention) Act, 1987 ..	११
४	न्यायाधीश (संरक्षण) अधिनियम, १९८५ .. 4 The Judges (Protection) Act, 1985 ..	१७
५	निवडणक आयोग (निवडणक आयुक्तांच्या सेवा शर्ती आणि कामकाज चालवणे) अधिनियम, १९९१ .. 5 The Election Commission (Conditions of Service of Election Commissioners and Transaction of Business) Act, 1991 ..	१८
६	सशस्त्रदल (जम्मू आणि काश्मीर) विशेष अधिकार अधिनियम, १९९० .. 6 The Armed Forces (Jammu and Kashmir) Special Powers Act, 1990 ..	२१
७	कृषि व संस्कारित अन्न पदार्थ निर्यात उपकर अधिनियम, १९८५ .. 7 The Agricultural and Processed Food Products Export Cess Act, 1985 ..	२३
८	अफू व महसूल काढदे (प्रयुक्ति क्षेत्राचे विस्तारण) अधिनियम, १९५० .. 8 The Opium and Revenue Laws (Extension of Application) Act, 1950 ..	२४
९	महसूल वसुली अधिनियम, १८९० .. 9 The Revenue Recovery Act, 1890 ..	२८
१०	राष्ट्रीय मागास्वर्ग आयोग अधिनियम, १९९३ .. 10 The National Commission for Backward Classes Act, 1993 ..	३२
११	संशोधन व विकास उपकर अधिनियम, १९८६ .. 11 The Research and Development Cess Act, 1986 ..	३६
१२	राष्ट्रीय अल्पसंख्यांक आयोग अधिनियम, १९९२ .. 12 The National Commission for Minorities Act, 1992 ..	३८
१३	लॉटरी (विनियमन) अधिनियम, १९९८ .. 13 The Lotteries (Regulation) Act, 1998 ..	४२
१४	कृषि उत्पादन उपकर अधिनियम, १९४० .. 14 The Agricultural Produce Cess Act, 1940 ..	४५
१५	बेनामी संव्यवहार (प्रतिबंध) अधिनियम, १९८८ .. 15 The Benami Transaction (Prohibition) Act, 1988 ..	४९
१६	वेतन प्रदान अधिनियम, १९३६ .. 16 The Payment of Wages Act, 1936 ..	५१

सती (प्रतिबंध) अधिनियम, १९८७

१९८८ चा अधिनियम क्रमांक ३

(३१ जानेवारी २००२ रोजी याविद्यमान)

[३ जानेवारी १९८८]

सती जाणे व सतीला गौरवान्वित करणे व त्याच्याशी संबंधित व आनुषंगिक वाबी यांना अधिक परिणामक प्रतिबंध करण्याकरता अधिनियम.

ज्यांजर्यां, सती किंवा विवाहांना किंवा स्त्रियांना जिवंत जाळणे किंवा पुरणे मानवी संवेदनांना उद्देश्यजनक वाटते अणि भारतातील कोणत्याही धर्माने कोटेही एक आवश्यक कर्तव्य म्हणून त्याची आज्ञा दिलेली नाही;

आणि ज्यांजर्यां, सती जाणे व सतीला गौरवान्वित करणे यांना प्रतिबंध करण्याकरता जास्त परिणामक उपाययोजना करणे आवश्यक आहे;

त्यांजर्यां, याद्वारे भारतीय गणराज्याच्या अडतिसांव्या वर्षी पुढीलप्रमाणे अधिनियम करण्यात येवो :—

भाग एक

प्रारंभिक

१. (१) या अधिनियमात “सती (प्रतिबंध) अधिनियम, १९८७” असे म्हणावे.

संक्षिप्त नाव,
विस्तार व प्रारंभ.

(२) त्याचा विस्तार, जमू व काश्मीर राज्य येरीजकहन संपूर्ण भारतभर आहे.

(३) केंद्र सरकार शासकीय राजवट्यातील अधिसूचनेद्वारे नियंत करील अशा दिनांकात तो एखाद्या राज्यात अमलात येईल अणि थेगवेगळ्या राज्यांकरता थेगवेगळे दिनांक नियंत करता येतील.

२. (१) या अधिनियमात, संदर्भनुसार अन्यथा आवश्यक नसेल तर,—

व्याख्या.

(क) “संहिता” याचा अर्थ, “फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३” (१९७४ चा. २), असा आहे;

(ख) सतीच्या संबंधात “गौरवान्वित करणे” यात—मग ते सती जाणे या अधिनियमाच्या प्रारंभापूर्वी घडलेले, असो किंवा नंतर—इतर गोष्टींबरोबर पुढील गोष्टींचाही समावेश आहे :—

(एक) सती जाणाच्या संबंधात कोणताही समारंभ साजरा करणे किंवा भिरवणूक काढणे; अथवा

(दोन) सतीच्या प्रयेत कोणत्याही रीतीने पाठिवा देणे, तिचे सनर्थन करणे किंवा तिचा प्रचार करणे; अथवा

(तीन) सती गेलेल्या व्यक्तीचे गुणगत करण्याकरिता एखादा समारंभ आयोजित करणे; अथवा

(चार) सती गेलेल्या व्यक्तीचा बहुमान शाश्वत करण्याकरता किंवा तिची स्मृती जतन करण्याकरिता एखादा न्यास स्थापन करणे, किंवा निवी गोदा करणे, किंवा मंदिर किंवा इतर बांधकाम करणे, किंवा त्या ठिकाणी कोणत्याही स्वरूपाची पूजाअर्चा चालू ठेवणे किंवा कोणताही समारंभ घडवून आणणे;

(ग) “सती” याचा अर्थ—

(एक) एखाद्या विधवेला तिच्या मृत पतीच्या किंवा कोणत्याही इतर नातेवाईकाच्या शवासह किंवा पतीशी किंवा अशा नातेवाईकाशी संबंधित कोणतीही वस्तू, जिज्ञास किंवा गोष्ट यांसह जिवंत जाळणे किंवा पुरणे; अथवा

(दोन) विधवेचे किंवा स्त्रीवे असे जाळणे किंवा पुरले जाणे हे तिने स्वेच्छेने केले असल्याचा दावा करण्यात आलेला असला किंवा नसला तरी कोणत्याही स्त्रीला तिच्या एखाद्या नातेवाईकाच्या शवासह जिवंत जाळणे किंवा पुरणे, असा आहे.

(घ) “विशेष न्यायालय” याचा अर्थ, कलम ९ अन्वये घटित केलेले विशेष न्यायालय, असा आहे;

(ङ) “मंदिर” धार्मध्ये जी व्यक्ती सती गेली असेल तिची स्मृती जतन करण्याकरता किंवा कोणत्याही प्रकारची पूजा-अर्चा चालू ठेवण्याकरता वापरण्यात येणारी किंवा वापरण्याचा उद्देश असलेली किंवा अशा सती जाणाच्या संबंधातील कोणताही समारंभ करण्याकरता बांधलेली किंवा तथार केलेली कोणतीही इमारत किंवा इतर बांधकाम-मग त्यावर घातलेले असो किंवा नसो-यांचा समावेश आहे.

(२) या अधिनियमात वापरलेल्या परंतु व्याख्या न केलेल्या आणि “भारतीय दंड संहिता” (१८६० चा ४५) किंवा संहिता यामध्ये व्याख्या केलेल्या शब्दांना आणि शब्दप्रयोगांना, “भारतीय दंड संहिता” किंवा संहिता यामध्ये त्यांना अनुक्रमे नेमून दिलेलेच अर्थे असतील.

भाग दोन

सतीशी संबंधित अपराधांकरता शिक्षा

सती जाण्याचा ३. “भारतीय दंड संहिता” (१८६० चा ४५) यात काहीही अंतर्भूत असले तरीही, जो कोणी प्रयत्न करणे सती जाण्याचा प्रयत्न करील आणि अशा सती जाण्याच्या दिशेने कोणतीही कृती करील त्यास एक वर्षापांत असू शकेल इतक्या मुदतीच्या कारावासाची किंवा द्रव्यदंडाची किंवा या दोन्ही शिक्षा दिल्या जातील :

परंतु, या कलमान्वये एखाद्या अपराधाची संपरीक्षा करणारे विशेष न्यायालय कोणत्याही व्यक्तीस सिद्धोष ठरवण्यापूर्वी, जिची परिणती अपराध घडण्यात झाली ती परिस्थिती, केलेली कृती, अपराधाचा आरोप असलेल्या व्यक्तीची, कृती करण्यात आली त्यावेळची मनःस्थिती आणि इतर सर्व संबद्ध घटक विचारात घेईल.

सतीला अप्रेरणा ४. (१) “भारतीय दंड संहिता” (१८६० चा ४५) यामध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी देणे एखादी व्यक्ती सती गेली तर जो कोणी अशा प्रकारे तिला सती जाण्यास प्रत्यक्षपणे किंवा अप्रत्यक्षपणे अप्रेरणा देईल त्याला मृत्युदंडाची किंवा जन्मठेपेची शिक्षा दिली जाईल. आणि तो द्रव्यदंडासमुद्धा पात्र असेल.

(२) एखादी व्यक्ती सती जाण्याचा प्रयत्न करील तेव्हा जो कोणी अशा प्रयत्नास प्रत्यक्षपणे किंवा अप्रत्यक्षपणे अप्रेरणा देईल, त्याला जन्मठेपेची शिक्षा दिली जाईल, आणि तो द्रव्यदंडासमुद्धा पात्र असेल.

स्पष्टीकरण.—या कलमाच्या प्रयोजनार्थ पुढीलपैकी कोणतीही किंवा तत्सम कृती अप्रेरणा असल्याचे मानण्यात येईल; त्या कृती अशा—

(क) एखाद्या विधवेला किंवा स्त्रीला, ती योग्य मनस्थितीत आहे किंवा नाही किंवा ती नशेच्या किंवा मूर्च्छेच्या अवस्थेत आहे किंवा नाही, किंवा तिला ज्यामुळे तिच्या स्वतःच्या इच्छेचा स्वतंत्रपणे वापर वरप्पात विध्न येईल असे इतर कारण यांचा विचार न करता, आपल्या मृत पतीच्या किंवा इतर कोणत्याही नातेवाईकाच्या शवासह किंवा पतीर्णी किंवा अशा नातेवाईकार्णीं संबंधित कोणतीहीं वस्तू, जिंबस किंवा गोष्ट यांच्यासह जिवंत जाळून किंवा पुरूळ घेण्याकरता कोणतेही प्रलोभन दाखवणे;

(ख) सती जाण्यामुळे तिला किंवा तिच्या मृत पतीला किंवा नातेवाईकाला काही अध्यात्मिक लाभ मिळाऱ्यारे आहेत किंवा तिच्या कुटुंबाचे सर्वसाधारण कल्याण होणारे आहे, असा एखाद्या विधवेचा किंवा स्त्रीचा समज करून देणे;

(ग) एखाद्या विधवेला किंवा स्त्रीला सतीं जाण्याचा तिचा निश्चय ठाम राहावा म्हणून उत्तेजन देणे आणि अशाप्रकारे तिला सती जाण्यास चिथावणी देणे;

(घ) सती जाण्याशी संबंधित असलेल्या कोणत्याही मिरवणुकीत सहभागी होणे किंवा त्या विधवेला किंवा स्त्रीला तिच्या मृत पतीच्या किंवा नातेवाईकाच्या शवासह दहनभूमीकडे किंवा दफनभूमीकडे नेऊन सतीं जाण्याच्या तिच्या निर्णदात साहृदूत होणे;

(ङ) जेथे सतीं जाणे घडत असेल त्या ठिकाणी किंवा त्याच्याशी संबंधित असलेल्या कोणत्याही समारंभात अशा घटनेतील एक सक्रिय सहयोगी म्हणून उपस्थित राहणे;

(च) विधवेला किंवा स्त्रीला स्वतःला जलण्यापासून किंवा पुरण्यापासून वाचविण्यास प्रतिवंध करणे किंवा अडवणे;

(छ) सतीच्या घटनेत प्रतिवंध करण्याकरता उपाययोजना करून आपली कर्तव्ये पार पाडणाऱ्या पोलितीसं आडकाठी करणे किंवा त्याच्या कामात हस्तक्षेप करणे.

सतीला गौरवान्वित ५. सतीला गौरवान्वित करण्यासाठी जो कोणी एखादी कृती करील त्यास कमीत कमी एक करण्याबदल शिक्षा. वर्ष परंतु सात वर्षापांत असू शकेल एवढ्या मुदतीच्या कारावासाची आणि कमीत कमी पाच हजार रुपये परंतु, तीस हजार रुपयांपर्यंत असू शकेल इतक्या द्रव्यदंडाची शिक्षा दिली जाईल.

भाग तीन

सतीशी संबंधित अपराधांस प्रतिबंध करण्याच्या जिल्हाधिकारी किंवा जिल्हा दंडाधिकारी यांच्या शक्ती

६. (१) ज्यावेळी जिल्हाधिकारी किंवा जिल्हा दंडाधिकारी यांचे असे मत असेल की, सती विवक्षित कृतीस जाणे किंवा त्यास अप्रेणा देणे घडत आहे किंवा घडण्याच्या बेतात आहे तर तो आदेशाद्वारे त्या प्रतिषेध करण्याचे आदेशामध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या कोणत्याही क्षेत्रात किंवा क्षेत्रांत कोणत्याही व्यक्तीच्या सती जाण्याच्या शक्ती दृष्टीने होणाऱ्या कोणत्याही दृतीस प्रतिषेध करू शकेल.

(२) जिल्हाधिकारी किंवा जिल्हा दंडाधिकारी आदेशाद्वारे त्या आदेशामध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या कोणत्याही क्षेत्रात किंवा क्षेत्रांत कोणत्याही व्यक्तीद्वारे सतीस कोणत्याही पढतीने गौरवान्वित केले जाण्यास प्रतिषेध करू शकेल.

(३) पोट कलम (१) किंवा पोट कलम (२) अन्वये देण्यात आलेल्या कोणत्याही आदेशांचे जो कोणी उलंघन करील तो या अधिनियमाच्या कोणत्याही इतर उपबंधानुसार शिक्षापात्र नसेल तर, त्यास कमीत कमी एक वर्ष परंतु सात वर्षांपर्यंत असू शकेल इतक्या मुदतीच्या कारावासाची शिक्षा आणि कमीत कमी पाच हजार रुपये परंतु तीस हजार रुपयांपर्यंत असू शकेल इतक्या द्रव्यदंडाची शिक्षा दिली जाईल.

७. (१) जी कोणतीही व्यक्ती सती गेली असेल तिचा बहुमान (शाश्वत) करण्याकरता किंवा विवक्षित मंदिरे तिची स्मृती जतन करण्याकरता किमान वीस वर्षे अस्तित्वात असलेल्या एखाद्या मंदिरात किंवा इतर किंवा इतर बांधकामात कोणत्याही स्वरूपाची पूजा-अर्चा किंवा कोणताही समारंभ करण्यात येतो याबद्दल राज्य शास-बांधकामे काढून नाची खात्री पटली असेल तर ते शासन, आदेशाद्वारे असे मंदिर किंवा इतर बांधकाम काढून टाकण्याचा टाकण्याची शक्ती निदेश देऊ शकेल.

(२) जी कोणतीही व्यक्ती सती गेली असेल तिचा बहुमान करण्याकरता किंवा तिची स्मृती जतन करण्याकरिता पोटकलम (१) मध्ये निर्देशित केलेल्या व्यतिरिक्त इतर कोणत्याही मंदिरात किंवा बांधकामात कोणत्याही स्वरूपाची पूजा-अर्चा किंवा कोणताही समारंभ करण्यात येतो याबद्दल जिल्हाधिकारी किंवा जिल्हा दंडाधिकारी यांची खात्री पटली असेल तर तो, आदेशाद्वारे असे मंदिर किंवा इतर बांधकाम काढून टाकण्याचा निदेश देऊ शकेल.

(३) पोटकलम (१) किंवा पोटकलम (२) अन्वये देण्यात आलेल्या कोणत्याही आदेशांचे अनुपालन करण्यात आले नाही तर राज्य शासन, किंवा प्रकरणपरत्वे, जिल्हाधिकारी, किंवा जिल्हा दंडाधिकारी कसूरदाराच्या खर्चाने फौजदारापेक्षा कमी दर्जाचा नसेल अशा पोलीस अधिकाऱ्यामार्फत असे मंदिर किंवा इतर बांधकाम काढून टाकण्याची व्यवस्था करील.

८. (१) कोणत्याही सतीस गौरवान्वित करण्याच्या प्रयोजनार्थ कोणताही निधी गोळा करण्यात विवक्षित संपत्ती आला आहे, किंवा संपत्ती संपादित करण्यात आली आहे असे समजण्यास जिल्हाधिकाऱ्यास किंवा जिल्हा अभिगृहित दंडाधिकाऱ्यास कारण असेल किंवा या अधिनियमाखाली कोणताही अपराध घडला असल्याचा संशय करण्याची शक्ती ज्यातून निर्माण होईल अशा परिस्थितीत असा निधी किंवा संपत्ती सापडली असेल तर तो असा निधी किंवा संपत्ती अभिगृहित करू शकेल.

(२) पोटकलम (१) अन्वये कार्य करणारा प्रत्येक जिल्हाधिकारी किंवा जिल्हा दंडाधिकारी ज्या अपराधाच्या संबंधात असा निवो गोळा करण्याच्या किंवा संपत्ती संपादित करण्याच्या संबंधातील कोणत्याही अपराधाची संपरीक्षा करण्याकरता कोणतेही विशेष न्यायालय घटित केले असल्यास, अभिकरणाचा अहवाल त्याच्याकडे पाठवील आणि त्याचो विलहेवाट लावण्याच्या संबंधात अशा विशेष न्यायालयाच्या आदेशांची प्रतीक्षा करील.

भाग चार

विशेष न्यायालये

९. (१) संहितेमध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरीही, या अधिनियमाखालील सर्व अपराध, या या अधिनियमाकलमान्वये घटित केलेल्या एखाद्या विशेष न्यायालयाद्वारे च संपरीक्षणीय असतील. खालील अपराधांची

(२) या अधिनियमाखालील अपराधांची संपरीक्षा करण्याकरिता राज्य शासन, शासकीय राज्यवातील संपरीक्षण अधिसूचनेद्वारे एक किंवा अधिक विशेष न्यायालये घटित करील आणि प्रत्येक विशेष न्यायालय संपूर्ण राज्यवर किंवा राज्याच्या, त्या अधिसूचनेमध्ये विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा भागावर, अधिकारितेचा वापर करील.

(३) उच्च न्यायालयाच्या मुख्य न्यायमूर्तीच्या सहमतीने, राज्य शासन नियुक्त करील असा न्यायाधीश विशेष न्यायालयाचा पीठासीन अधिकारी असेल.

(४) एखादी व्यक्ती, तिच्या विशेष न्यायालयाचा न्यायाधीश म्हणून नियुक्तीच्या लगतपूर्वी कोणत्याही राज्यात सर्व न्यायाधीश किंवा अतिरिक्त सर्व न्यायाधीश असल्याबरीज, ती असा न्यायाधीश म्हणून नियुक्त होण्यास अर्ह असणार नाही.

विशेष संरक्षणी १०. (१) प्रत्येक विशेष न्यायालयाकारता, राज्य शासन एखाद्या व्यक्तीची विशेष संरक्षणी अभियोक्ता म्हणून नेमणूक करील.

(२) एखादी व्यक्ती किमान सात वर्षे अभियोक्ता म्हणून व्यवसाय करीत असेल किंवा तिने राज्यातील कायद्याचे विशेष ज्ञान आवश्यक असणारे एखादे पद किमान सात वर्षे धारण केले असेल तरच ती व्यक्ती या कलमान्वये विशेष संरक्षणी अभियोक्ता म्हणून नियुक्ती केली जाणास पावळ असेल.

(३) या कलमान्वये विशेष संरक्षणी अभियोक्ता म्हणून नियुक्त करण्यात आलेली प्रत्येक व्यक्ती ही संहितेच्या कलम २ च्या खंड (प) च्या अर्थात राज्य संरक्षणी अभियोक्ता असल्याचे मानण्यात येईल आणि संहितेचे उपबंध तदनुसार परिणामक होतील.

विशेष न्यायालयांची ११. (१) या तथ्यामुळे अशा अपराध घटित हातौ अशा तथ्याविषयीची तकार मिळाल्यानंतर कार्यपद्धती व शक्ती किंवा अशा तथ्याविषयीचा पोलीस अटवाल मिळाल्यानंतर, विशेष न्यायालय, अशा कोणत्याही अपराधाची, आरोपीस संपरीक्षेसाठी त्याच्या सुरुद्द वरण्यात आलेले नमले तरी, दखल घेऊ शकेल.

(२) या अधिनियमाच्या इतर उपबंधांच्या अधीनतेने, विशेष न्यायालयास कोणत्याही अपराधाचा संपरीक्षेच्या प्रयोजनार्थ, सवा न्यायालयाच्या सर्व शक्ती असतील आणि ते, शक्य तेथवर, एखाद्या सवा न्यायालयापुढील संपरीक्षेकरता संहितेमध्ये विहित करण्यात आलेल्या कार्यपद्धतीनुसार, ते जणू वाच सवा न्यायालयच असल्याप्रमाणे, अशा अपराधाची संपरीक्षा करील.

विशेष न्यायालयांची १२. (१) या अधिनियमाखालील कोणत्याही अपराधाची संपरीक्षा करतेवेळी, विशेष न्यायालय, इतर अपराधांच्या संहितेन्ये आरोपीवर त्याच संपरीक्षेत या अन्य अपराधाचा आरोप करण्यात आला असेल अशा अन्य संबंधातील शक्ती. अपराधाशी तो अपराध संबंधित असेल तर, कोणत्याही अन्य अपराधाचीही संपरीक्षा करू शकेल.

(२) या अधिनियमाखालील कोणत्याही अपराधाच्या संपरीक्षेच्या ओंवात जर असे आढळून आले असेल की, आरोपी व्यक्तीने, या अधिनियमाखालील किंवा कोणत्याही इतर कायद्याखालील काणताही इतर अपराध केला आहे तर, विशेष न्यायालय, अशा व्यक्तीला अशा इतर अपराधाबद्दलसुद्धा सिद्धांश ठरवू शकेल आणि तिला या अधिनियमान्वये किंवा त्याबद्दलव्या शिक्षेसाठी असलेच्या अशा इतर कायद्यान्वये कोणतीही शिक्षा देऊ शकेल.

(३) प्रत्येक चौकशीत किंवा संपरीक्षेत, कार्यवाही शक्य तितक्या शीघ्रतेने चालवण्यात येईल आणि विशेषतः जेथे साक्षीदारांची तपासणी सुरु झाली असेल तेथे उपस्थित असलेल्या सर्व साक्षीदारांची तपासणी केली जाईपर्यंत ती दररोज चालू राहील आणि कोणत्याही विशेष न्यायालयास, ती पुढील दिनांकपलीकडे तहकूब करणे आवश्यक आहे असे आढळल्यास ते तसे करण्याची कागरणे अभिलिखित करील.

निधीचे किंवा १३. ज्यावेळी या अधिनियमाखालील अपराधाकरता एखादी व्यक्ती सिद्धांश ठरली असेल त्यावेळी संपर्कांचे सम्पर्क अशा अपराधाची संपरीक्षा करणारे दिशेष न्यायालय, त्याला तसे करणे आवश्यक वाटल्यास, कलम ८ अन्वये अभिगृहित केलेले कोणतेही निधी किंवा संपत्ती राज्याङडून समपूर्त झाल्याचे घोषित करू शकेल.

अपील १४. (१) संहितेमध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, एखाद्या विशेष न्यायालयाचा कोणत्याही न्याय निर्णय, शिक्षादेश किंवा अंतर्वादिका आदेश नसणारा आदेश यावर त्यातील तथ्ये व कायदा या दोन्ही वाबत हक्कांची वाब असेल असेल तरच न्यायालयाकडे अपील करता येईल.

(२) या कलमाखालील प्रत्येक अपील हे, ज्यावर अपील केले असेल त्या न्यायनिर्णयाच्या, शिक्षादेशाच्या किंवा आदेशाच्या दिनांकपासून तीस दिवसांच्या वालावधीच्या आत करण्यात येईल:

परंतु, तीस दिवसांच्या कालावधीच्या अगत अपील न करण्यास अपीलकर्त्यास पुरेसे कारण होते यावाबत उच्च न्यायालयाची खात्री पटली असली तर, ते न्यायालय उक्त तीस दिवसांचा कालावधी संपल्यानंतर केलेले अपील विचारार्थ स्वीकारू शकेल.

भाग पाच

संकीर्ण

या अधिनियमान्वये १५. राज्य शासन किंवा राज्य शासनाचा कोणत्याही अधिकारी किंवा प्राधिकारी यांच्याविरुद्ध केलेल्या वृत्तीला त्यांनी या अधिनियमाच्या किंवा या अधिनियमान्वये केलेल्या कोणत्याही नियमांच्या किंवा आदेशांच्या संरक्षण अनुंगाने सद्भावपूर्वक केलेल्या किंवा करण्याचा उद्देश असलेल्या कोणत्याही कृतीबद्दल कोणत्याही दावा, खटला किंवा अन्य वैध कार्यवाही करता येणार नाही.

शाबितीची १६. ज्यावेळी कलम ४ खालील एखाद्या अपराधाबद्दल कोणत्याही व्यक्तीवर खटला भरण्यात जवाबदारी आला असेल त्यावेळी, उक्त कलमाखालील अपराध आपण केलेला नाही, हे शाबित करण्याची जवाबदारी तिच्यावर राहील.

१७. (१) या अधिनियमाच्या किंवा त्याअन्वये केलेल्या कोणत्याही नियमाच्या किंवा आदेशाच्या या अधिनियमातून उपबंधांची अंमलवजावणी करण्यास, पोलिसांना मंदत करण्यास याद्वारे शासनाच्या सर्व अधिकाऱ्यांना खालील अपराध फर्मावण्यात येत आहे आणि त्यांना शक्ती प्रदान करण्यात येत आहे.

(२) सर्व ग्राम अधिकारी आणि एखाच्या क्षेत्राच्या संबंधात जिल्हाधिकारी किंवा जिल्हा दंडाधिकारी व्यक्तींवरील विनिर्दिष्ट करील असे इतर अधिकारी आणि अशा क्षेत्राचे रहिवाशी, त्या क्षेत्रात सती जाणे घडण्याच्या आंदधन बेतात आहे किंवा घडले आहे असे समजण्यात त्यांना कारण असेल किंवा तसे त्यांना माहीत असेल तर त्यांनी अशी वस्तुस्थिती तात्काळ सर्वांत जवळच्या पोलीस ठाण्याला कळवली पाहिजे.

(३) जो कोणी पोटकलम (१) किंवा पोटकलम (२) च्या उपबंधाचे व्यतिक्रमण करील त्यास दोन वर्षांपर्यंत असू शकेल इतक्या मुदतीच्या कोणत्याही वर्णनाच्या कारावासाची शिक्षा देण्यात येईल आणि तो द्रव्यदंडास देखील पाव असेल.

१८. कलम ४ च्या पोटकलम (१) खालील सतीच्या संबंधातील अपराधाबद्दल सिद्धदोष ठरलेली कलम ४ खालील व्यक्ती, जी व्यक्ती सती गेली असेल त्या व्यक्तीची संपत्ती किंवा जी व्यक्ती सती गेली आहे तिच्या अपराधाबद्दल मत्यूनतंतर जिची संपत्ती वारसाने मिळण्यास ती हककदार झाली असती अशा इतर कोणत्याही व्यक्तीची सिद्धदोष ठरलेली व्यक्ती विवक्षित संपत्ती वारसाने मिळण्यास निरहं ठरणे.

१९. लोकप्रतिनिधित्व अधिनियम, १९५१ यामध्ये,—

(क) कलम ८ मधील पोटकलम (२) मध्ये परंतुकानंतर, खालील परंतुक दाखल करण्यात येईल तर असेल, ते असेल :—

“परंतु आणखी असे की, सती (प्रतिबंध) अधिनियम, १९८७ (१९८८ चा ३) याच्या कोणत्याही उपबंधांच्या व्यतिक्रमणाबद्दल विशेष न्यायालयाकडून सिद्धदोष ठरविण्यात निरहं ठरलेली व्यक्ती ही अशा दोषसिद्धीच्या दिनांकपासून निरहं ठरविण्यात येईल आणि ती तिच्या मुटुकेपासून पुढील पाच वर्षांच्या कालावधीपर्यंत निरहं असण्याचे चालू राहील.”;

(ख) कलम १२३ मध्ये खंड (३क) नंतर, पुढील खंड दाखल करण्यात येईल तो असा :—

“(३ख) उमेदवाराने किंवा त्याच्या प्रतिनिधीने किंवा उमेदवाराच्या किंवा त्याच्या निवडणूक प्रतिनिधीच्या संभतीने अन्य कोणत्याही व्यक्तीने त्या उमेदवाराच्या निवडणुकीवर अनुकूल परिणाम करण्यासाठी किंवा कोणत्याही उमेदवाराच्या निवडणुकीवर प्रतिकूल परिणाम करण्यासाठी, सतीच्या प्रथेचा, किंवा सती जाण्याचा प्रचार करणे किंवा त्या गोष्टी गौरवान्वित करणे.

स्पष्टीकरण.—या खंडाच्या प्रयोजनार्थ “सती” आणि सतीच्या संदर्भात “गौरवान्वित करणे” या शब्दप्रयोगांना सती (प्रतिबंध) अधिनियम, १९८७ (१९८८ चा ३) यामध्ये त्यांना अनुक्रमे जे अर्थ देण्यात आले आहेत तेच अर्थ असतील.”.

२०. या अधिनियमाचे उपबंध अथवा त्याखाली केलेला कोणताही नियम किंवा आदेश, या अधिनियमाला अधिनियमाव्यतिरिक्त अन्य कोणतीही अधिनियमिती किंवा या अधिनियमाव्यतिरिक्त अन्य कोणत्याही अधिभावी परिणाम अधिनियमितीच्या आधारे अंमलात असणाऱ्या कोणत्याही संलेखामध्ये याच्याशी विसंगत असेल काहीही असणे. असले तरी, परिणामक होतील.

२१. (१) केंद्र सरकारला, शासकीय राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे या अधिनियमाचे उपबंध कार्यान्वित नियम करण्याची करण्यासाठी नियम करता येतील.

(२) या कलमाखाली केलेला प्रत्येक नियम, तो करण्यात आल्यानंतर शक्य तितक्या लवकर, संसदेच्या प्रत्येक सभागृहापूढे, ते एका सत्राने अथवा दोन किंवा अधिक क्रमवर्ती सत्रे मिळून बनलेल्या एकूण तीस दिवसांच्या कालावधीकरता सत्रासीन असताना, ठेवला जाईल आणि पूर्वोक्त सत्राच्या किंवा क्रमवर्ती सत्राच्या पाठोपाठचे सत्र संपन्नापूर्वी, जर त्या नियमात कोणताही बदल करण्याबाबत दोन्ही सभागृहांचे मतेक्य झाले किंवा तो नियम करण्यात येऊ नये याबाबत दोन्ही सभागृहांचे मतेक्य झाले तर, त्यानंतर तो नियम अशा बदललेल्या स्वरूपातच परिणामक होईल किंवा, यथास्थिति, मुळीच परिणामक होणार नाही; तथापि, अशा कोणत्याही बदलामुळे किंवा शून्यीकरणामुळे, तत्पूर्वी त्या नियमान्वये करण्यात आलेल्या कोणत्याही गोष्टीच्या विधिग्राह्यतेला बाध येणार नाही.

भारताचे राजपत्र, असाधारण
GAZETTE OF INDIA, EXTRAORDINARY

[भाग द्वारा
[PART XII

विद्यमान कायद्यांचे २२. (१) या अधिनियमाच्या प्रारंभाच्या लगतपूर्वी कोणत्याही राज्यात अंमलात असलेले सती निरसन, जाण्यास गौरवान्वित करण्यास प्रतिबंध करण्याचा उपबंध करणारे सर्व कायदे, अशा प्रारंभानंतर निरसित ठरतील.

(२) असे निरसन झाले असेल तरीही, पोटकलम (१) अन्वये निरसित झालेल्या कोणत्याही कायद्याअन्वये केलेले काहीही किंवा केलेली कोणत्याही कायद्याही या अधिनियमाच्या तत्सम उपबंधान्वये करण्यात आल्याचे मानण्यात येईल आणि विशेषत: अशा निरसित झालेल्या कोणत्याही कायद्याच्या उपबंधान्वये विशेष न्यायालालयाने दखल घेतलेल्या आणि त्या राज्यात या अधिनियमाच्या प्रारंभाच्या लगतपूर्वी त्याचा पुढे प्रलंबित असलेल्या कोणत्याही प्रकरणासंबंधात अशा प्रारंभानंतर त्या विशेष न्यायालालयाकडून, जणू काही असे न्यायालय या अधिनियमाच्या कलम ९ अन्वये घटित झाले असल्याप्रभाणे कार्यवाही चालू ठेवण्यात येईल.